

Uppgift 6

Resonera om olika förklaringar till att det ekologiska fotavtrycket är stort i vissa länder och litet i andra. Utgå från två av begreppen i rutan. Konsumtion - Transporter - Levnadsstandard.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet

Eleven kan undersöka var olika varor och tjänster produceras och konsumeras, och beskriver då **enkla/förhållandevis komplexa/komplexa** geografiska mönster av handel och kommunikation samt för **enkla och till viss del/ utvecklade och relativt väl/välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om hur dessa mönster ser ut och hur de har förändrats över tid samt orsaker till och konsekvenser av detta.

Bedömningsaspekter

- Om elevens förklaring är relevant.
- I vilken utsträckning elevens förklaring kopplas till begreppen på ett relevant sätt.
- I vilken utsträckning elevens resonemang innehåller orsakssamband/orsakssamband som förtydligas.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
Elevers förklaring är relevant och kopplas till ett av begreppen på ett relevant sätt.*	Elevers förklaring är relevant och kopplas till två av begreppen på ett relevant sätt.*	Elevers förklaring är relevant och kopplas till två av begreppen på ett relevant sätt.*
Elevers resonemang innehåller ett orsakssamband .	Elevers resonemang innehåller ett orsakssamband som förtydligas genom att flera faktorer relateras till varandra på ett meningsfullt sätt eller att eleven använder ett relevant exempel.	Elevers resonemang innehåller flera orsakssamband som förtydligas genom att flera faktorer relateras till varandra på ett meningsfullt sätt eller att eleven använder ett relevant exempel.
Exempel på ett orsakssamband: <i>Eftersom vi är rikare i Sverige kan vi köpa mer saker.</i>	Exempel på ett orsakssamband som förtydligas: <i>Eftersom Sverige har en mer stabil ekonomi än flera andra länder så har vi tillgång till fler saker som skulle kunna skada miljön, t.ex. bilar som släpper ut avgaser.</i>	Exempel på orsakssamband som förtydligas: se C.

***Kommentar:** Elevers förklaring ska kopplas till begreppet/begreppen. Det innebär inte att begreppet/begreppen måste användas, det räcker att det framgår att elevens resonemang knyts till innebörden av det/dem. Om eleven t.ex. enbart skriver *Det beror på skillnader i konsumtion* är förklaringen för otillräcklig för att bedömas som relevant.

Relevanta förklaringar kan handla om:

- **Konsumtion:** Skillnader i vilket utbud som finns, hur mycket som konsumeras och vilka varor som konsumeras, att varor som konsumeras har producerats på ett sätt som påverkar miljön eller utarmar resurser.
- **Transporter:** Skillnader i antal bilar per invånare, andel som reser kollektivt, fordonsparken (nya/gamla, stora/små bilar). Skillnader i andelen importerad/närproducerad mat. Skillnader i länders transportsystem, t.ex. om många transporter sker med tåg.
- **Levnadsstandard:** Skillnader i levnadsstandard, t.ex. hemelektronik, konsumtion, boende, uppvärmning, resande, turism o.s.v.

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå E

Det handlar om att levnadsstandarden är olika bra i varje land. T.ex. Fattiga länder kanske inte köper så mycket medan rika länder har mycket transport och import vilket gör att de får mer fotavtryck.

Kommentar: Elevens resonemang kopplas till begreppen levnadsstandard och transporter på ett relevant sätt och innehåller ett orsakssamband (levnadsstandard påverkar handel/transporter).

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå C

Det kan exempelvis bero på att vissa länder är fattigare än andra och därför inte kan köpa lika mycket saker eller göra samma saker. T.ex. så kan nästan alla i Sverige köra bil varje dag och åka på semester till Thailand, medan människor i Bangladesh inte kan det. De flesta i Sverige har dessutom råd att köpa kött nästan varje dag, medan de flesta i Kina inte kan det. Detta gör att det blir större koldioxidutsläpp av människor i Sverige.

Kommentar: Elevens förklaring är relevant och kopplas till två av begreppen (transporter och konsumtion). Elevens resonemang innehåller ett orsakssamband som förtydligas genom att eleven använder relevanta exempel för att visa hur länders välstånd påverkar transporter och konsumtion (människor i Sverige jämförs med människor i Bangladesh och Kina).

Exempel på elevsvar som ger belägg för nivå A

Sverige är ett rikt land där många har en bra levnadsstandard. Många har välbetalda arbeten. Eftersom så pass många har det gott ställt kan vi också konsumera mycket saker eller åka i bensin-slukande bilar och det gör att vi därmed sätter stort fotavtryck på jorden. Folk i andra länder som inte har det lika gott ställt har inte den möjligheten. Pengarna de får från ett lågavlönat arbete går först och främst till mat för en själv och sin familj. I många fall finns sedan inget kvar för att konsumera massa annat och de cyklar istället för att åka bil. Producingen av olika varor är det som sätter mycket stort avtryck på jorden eftersom det använder mycket av jordens resurser. Bilar ökar också på avtrycket genom alla koldioxidutsläpp som påverkar den globala uppvärmningen.

Kommentar: Elevens förklaring kopplas till samtliga av begreppen på ett relevant sätt (levnadsstandard, transporter och konsumtion). Elevens resonemang innehåller flera orsakssamband som förtydligas eftersom eleven visar hur flera faktorer relaterar till varandra (levnadsstandard påverkar konsumtion och transporter → påverkar resursanvändning, t.ex. vatten, regnskog och olja → ökar det ekologiska fotavtrycket *samt* användning av bilar → utsläpp av koldioxid → global uppvärmning).